

reč ne osupne tako, ako jo poprej vé, ali pomisliti je treba, da se tukaj zbuja čut in poželjivost, katera pamet preoblada. Narava ima svoja pota, in človeka ne zapeljuje, ako ga drugi ne zapeljejo. Odstranimo raje vse od otrok, vse, kar bi jih pred časom privodilo do takega spoznanja: take družine, take buke, i. dr.

Sicer je to res težko, skoraj bi rekel nemogoče, in ako tudi, ali bo zavoljo tega, mislite, stvar kaj manj škodljiva, ako jih sami v tem podučite?

Poslednjič še to: ali pa veste, kedaj da je ravno naj primernejši čas za ta poduk? V kakšnih besedah bote to povedali otrokom, kaj bote odgovorili otrokom, ako vas dalje sprašujejo? S takim podukom se tedaj nič drugega ne doseže, kakor to, da otrok zgodaj zgubi sramožljivost, katera je bila varhinja njegove nedolžnosti; v tem podučen otrok bo toliko bolj sam sebe zagovarjal in opravičeval.

Na srečo človeštva je menda sedaj pač malo ljudi, kateri bi na korist takih podučevanj kaj verovali. Da bi vendar ljudem kaj takega nikoli ne bilo prišlo na misel! Kolikor bolj so se ljudje deržali tega nauka, toliko bolj razširjena je bila samopašnost pri mladosti.

Ker mlademu človeku nevarnosti proté od vseh strani, mladeneč pa vendar ne more iz sveta iti, ampak med svetom pripravljati se za svoj prihodnji stan, tako naj starši in gojitelji mladim ljudem dadó amulet, kateri jih bo varoval zalezovanja hudobnih in občnega spridenja, in to skrivno zelišče ni nič drugega, nego strah božji, misel na pričujočnost božjo, na Boga, kateri tudi na skrivnem vidi. Kdor se boji Boga, ne bo se mu treba pozneje bati zdravnika ali drugih ljudi, ohranil bo svojo telesno in dušno krepost in čverstost do pozne starosti, ter blagoslavljal starše in učnike, kateri so ga vadili strahú božjega.

*M.*

## Kako se pri otrocih zbuja nravní čut in pamet.

Jutranja zarja napoveduje beli dan; pamet in vest pripravljate pot razodenju božjemu in verozakonu.

Pervo, kar se ima otrok učiti je, da se zaveda svoje pameti; da razločuje dobro od hudega, resnico od laži, da poslušajo notranji glas, svojo vest, katera svari in opominja.

Nova metoda zahteva, da je prvi nauk nadzorni nauk, in na ta nauk veliko veliko zidajo. Tudi ta nauk pripomore k spoznanju božjemu; lahko se tukaj pripoveduje od Boga, ki je vse vstvaril, vse ohranjuje in vlada; vendar nikar se predolgo pri njem ne mudimo, iz otrok ne na-

rejajmo rastlinoslovcev, pri živalstvu pa se varujmo, da se njih čista duša ne umaže.

Kako se pa majhnim otrokom more dopovedati, kar je prav, kar ni prav?

Pri otrocih, katere začénjamo podučevati, zbuja se tudi pamet. Prihitimo jim na pomoč, pomagajmo jim, da se pamet poprej hitreje razvija.

Pripovedujmo otrokom djanje in nehanje otrok ali drugih ljudi, potem naj pa presoajo, ali so ti ali uni, prav ali napačno ravnali, ali so dobro ali hudo delali. V zgled pa stavimo tako djanje, katero že natorna postava prepoveduje. Bolje pa je jemati zgledov takih, v katerih se verši djanje prepovedano n. pr. otrok je otroka, kateri mu ni storil nič žalega, poškodoval, ali mu kaj vzel.

Iz posamesnih slučajev izpeljajmo potem splošno zapoved: Ne delaj bližnjemu krivice; kar nočeš, da bi tebi drugi storili, to tudi ti njim ne stori!

Pripovedujmo tudi otrokom lepa djanja. Z veseljem bodo svojo sodbo izrekli; zanimalo jih bode to in zbuvalo нравno čutstvo.

Še bolj se zbuja to čutstvo, kedar zadeva lastno djanje otrok. Povejmo jim večkrat in razločno, da naj ne storé nikdar kaj tacega, česar bi se imeli sramovati ali bati se koga. Razložimo to bolj na tanko! Ako n. p. rečem otroku: Danes si kruh jedel; ali se bo še zavoljo tega sramoval ali bal? Gotovo ne, to ni bilo nič napačnega. Ako mu pa rečem: Danes si se zlagal; nisi staršev vbogal, takrat se boš sramoval; notranji glas ti pové, da to ni bilo prav.

Tako n. p. bo učenik ravnal, da zbuja pri otrocih pamet in нравni čut; prilika zato se mu ponuja posebno pri razlaganji beril. (II. berilo 77. vaja. „Vest“.)

## U č i l a.

Šolska doba sedanjega časa ima na čelu klic: napredek (Fortschritt), a kaj pospešuje pravi napredek, to prevdarja le malokteri. Nekteri misli, da šola napreduje toliko bolj, kolikor več ima učil ali šolskih pomočkov. Učila so pri šolskem poduku zelo koristna, včasih tudi neogibno potrebna; toda po tem, da ima kaka šola mnogo učil, ne more se še soditi o njenem napredku.

Bili smo v šoli, kjer so bile vse stene preprežene s podobami, z zemljevidi, z računicami i. t. d., toda ravno tū pa je bilo polovico učencev brez šolskih knjig in pri pisanji jih je komaj tretjina pisala,